

‘Voor ik het wist, stond ik wéér ergens in een pashokje een vestje te passen’

Bijna al haar (spaar)geld ging op aan kleding. En opeens had ze er schoon genoeg van. Joke Weststrate (38) stopte een jaar met kleren kopen. Dat was soms best afzien, maar het bracht ook inzicht in haar kleedgedrag.

Ze woont bijna pal onder de Dom in Utrecht, zo centraal ligt haar huis. Elke ochtend als Joke Weststrate (38, redacteur bij een omroepblad) naar het Centraal Station loopt om met de trein naar haar werk in Hilversum te gaan, neemt ze de meest logische route: door de schattige, autovrije straatjes van Utrecht. De schattige, autovrije winkelstraatjes van Utrecht, om precies te zijn. En als ze uit haar werk komt, passeert ze opnieuw al die winkels en etalages.

Best lastig, voor een winkelverslaafde. Want verslaafd aan winkelen, dat is Joke al haar hele leven. Het is niet zo dat ze aan de bedelstaf is geraakt door het winkelen, en ze heeft ook nooit iets gestolen omdat ze het zo graag wilde hebben. Maar shoppen hield haar wel bezig. Al toen ze een klein meisje was, ging ze soms met een schaatje haar schoenen te lijf, zodat ze haar ouders kon overtuigen dat ze nieuwe nodig had. Vindingrijk, dus. En lichtelijk geobsedeerd.

TROOSTAANKOOPJE

“Ik had al lang een knagend gevoel over het winkelen,” vertelt Joke op een stralende middag in haar gezellige huis. Ze draagt, dat moeten we natuurlijk even vermelden, een mooi wollen vest - haar grote zwakte: vesten en truien - en een zwarte spijkerbroek die ze al tijden heeft, maar die ze onlangs opnieuw diepzwart heeft geverfd. “In het begin van de maand was ik altijd optimistisch. Er komt wel weer geld binnen, dacht ik dan. Elke maand had ik, na aftrek van mijn vaste lasten, tussen de vijftig en de honderdvijftig euro over die ik kon besteden aan kleren, leuke dingen doen, etentjes. En dat geld ging altijd op. Aan kleren. En vaak ging ik over dat bedrag heen.”

De vaste oplossing werd: geld van haar spaarrekening naar haar lopende rekening overschrijven om de rest van de maand door te komen. “Terwijl het natuurlijk de bedoeling was dat dat geld een tijdje op die spaarrekening bleef staan, en ging groeien. In plaats daarvan was ik elke maand met geld heen en weer aan het hansen.

Maar wat erger was: Ik werd er niet blij van, van al dat

winkelen. Als ik iets had gekocht, dacht ik vaak: wat heb ik nu eigenlijk gedaan? Maar voor ik het wist, stond ik weer ergens in een pashokje.” Dit vond Joke toch wel verslavingsgedrag. “Het viel me tegen van mezelf.”

Ook was ze haar aankopen altijd aan het verantwoorden tegenover zichzelf - een patroon dat vrijwel iedere vrouw zal herkennen. “Als er iets goed was gegaan, was het een beloning. En als het niet goed ging, kocht ik iets als troost. Of, ander excuus: er was weer een nieuw seizoen aangebroken!” Daar was ze toch eigenlijk te volwassen voor, vond ze. Het viel haar ook tegen van haar idealistische zelf. “Ik stem GroenLinks en wil dat alles duurzaam is, maar als ik kleren koop, is het heel onduidelijk waar die vandaan komt. Ik had mijn mond altijd vol over graaiende bankiers, maar ik was zelf ook behoorlijk aan het graaien.”

HET GRAAIEN VOORBIJ

Op 4 januari 2012 was Joke aan het werk, met een uitzending van *RTL Boulevard* aan op de achtergrond. Ze hoorde iemand vertellen over de *Free Fashion Challenge*. Ze ving iets op over een jaar geen kleren kopen, en de uitspraak ‘Mode is niet hetzelfde als kopen’. Ik zou dit ook moeten doen, was de gedachte die meteen in Jokes hoofd opkwam. “Maar ook: ik durf dit niet. Een jaar lang geen kleren kopen. Maar het bleef in mijn achterhoofd spelen. En ik vond het ook zo stom van mezelf; waarom zou ik dat niet kunnen? Zó moeilijk was het toch niet?”

‘Ik had mijn mond altijd vol over graaiende bankiers, maar ik was zelf ook behoorlijk aan het graaien’

De oplossing bedacht ze zelf. Ze zou een blog gaan bijhouden: een dagboek op internet (*Uitgekleed.wordpress.com*). “Het is goed om vorm te geven aan een voornemen. En het is leuk, creatief werk: stukjes schrijven, mooie plaatjes erbij zoeken. Het leuke is dat er zelfs een boek uit gaat voortkomen. Bovendien moet je zo veel mogelijk mensen laten weten dat je stopt met

‘Op zaterdag zie ik al die mensen met tassen vol aankopen rondlopen. Dat hoef ik niet meer, denk ik dan’

kleren kopen. Daar is een blog ook handig voor.” Als startdatum nam ze 1 februari. “Dus in januari heb ik snel nog wat dingen gekocht.” Want Joke ging wel voor de rigide versie van de *Free Fashion Challenge*. Sommige mensen staan zichzelf toe om tweedehands kleren te kopen, maar dat vond ze onzin. “Al koop je alles van Marktplaats, het kost toch geld. Bovendien had ik bij Marktplaats hetzelfde als wat me tegenstond bij het winkelen: dat jachtige, hijgerige gevoel van iets moeten kopen. En er ging ook nog eens heel veel tijd in zitten.” Wat wél mocht: zelf dingen maken - Joke brei - en ondergoed kopen. Want een jaar zonder goede beha, dat gaat te ver. In de laatste maand voordat ze stopte, heeft ze een mooie tas gekocht en een portemonnee. En een vestje. “Maar het was toen al bewuster, ik was al niet meer aan het graaien.”

LEUK FLUOSJAALTJE

Het bleek dat het stoppen veel minder moeilijk was dan ze had gedacht. Nou ja, toen ze op vakantie in Italië een markt vol prachtige leren tassen aantrof, vond ze het wel even ingewikkeld. En op een andere vakantie, in Parijs, heeft ze haar enige terugval gehad, alhoewel ze die zelf niet als zodanig beschouwt. “Ik heb daar een prachtig ringetje gekocht. Dat is nog steeds het enige. Ik zei toen ook tegen mezelf - want ik heb er echt goed over nagedacht - dan moet het hier ook bij blijven. En het was een sieraad. Geen kledingstuk.” Haar omgeving raakte ook besmet. “Ik heb het idee dat mijn vriendinnen die graag kopen, er nu ook wat bewuster over nadenken.” En het lukte haar, met haar eigen kleren, ook na een jaar niets kopen om nog ‘in de mode’ te zijn. “Uiteindelijk is de hele mode in een jaar tijd niet zomaar anders. Die skinny broeken waarin je iedereen ziet; daar lopen we allemaal al jaren in. En als je genoeg in je kast hebt is het ook best gemakkelijk om een silhouet te creëren dat van nu is. Bovendien ben ik nooit het type geweest dat de mode precies op de voet moest volgen. Als iedereen het heeft, hoef ik het niet meer. En mocht ik ineens iets in fluokleuren willen,

dan brei ik gewoon een leuk fluosjaaltje.” Haar omgeving stond trouwens klaar met tassen vol afdankertjes, zodat Joke af en toe toch iets nieuws had. Maar die kleren wilde ze niet aannemen. Geen nieuwe kleren is geen nieuwe kleren, ook niet als je ze gratis van anderen krijgt. “En voor mijn verjaardag mochten ze me ook geen kledingstukken geven.” Je bent een winkelperslaafde of je bent het niet, dus Joke had al redelijk wat hangen in haar kast thuis. Genoeg om een jaar mee door te komen, merkte ze al snel. Opvallend genoeg werd haar kledingkast nog aantrekkelijker toen ze veel spullen weg ging doen. Ze was niet alleen kritisch op haar eigen impulsieve koopgedrag, maar ook op de vele broeken en vestjes die er in haar lopende collectie zaten. “Ik heb veel aan een collega gegeven, bracht van alles naar de kringloopwinkel, heb dingen op Marktplaats verkocht. Bij elke seizoenswisseling ging ik er nog eens doorheen. Ik wil graag overzicht en controle, en dat heb ik nu.” Ze mist de kleren die ze heeft weggedaan niet. “Sterker nog: de kleren die ik nog over heb, lijken leuker omdat ze ussen andere leuke spullen hangen. Er is minder ruis.”

LEGALE HAARKLEMMETJES

Het blog hielp. Niet alleen als stok achter de deur, maar ook als therapeutische uitlaatklep. Joke zocht plaatjes op internet van de kledingstukken die ze wilde hebben, en meestal gaf dat al meer rust. Inmiddels is haar HEBBEN!-lijst wel lang: een klassieke trenchcoat, een paar schattige gebreide handschoenen met hartjes erop, een ‘tote’-tas van een bepaald outdoormerk - ja, Joke is behoorlijk specifiek in haar wensen. Heeft ze nu meer geld over? “Nee. Maar ik heb wel meer tijd. Op zaterdagochtend ga ik lekker rustig bij een café zitten, en zie ik al die mensen met hun tassen vol aankopen rondlopen. Dat hoef ik niet meer, denk ik dan. En waar ik eerder op beknibbelde om kleren te kunnen kopen, daar kan ik nu meer aan besteden. Aan lekkere boodschappen, bijvoorbeeld. Of aan etentjes. Uit lunchen. De bioscoop. En aan koffiedrinken in mijn lunchpauze.” Bij een bezoekje aan H&M - voor haarklemmetjes, dus geheel legaal - overviel haar een ongekend gevoel van rust. Op haar blog schreef ze over deze doorbraak: “Ik kreeg niet de minste aandrang om te gaan snuffelen en er de pareltjes, die zijn er altijd, tussenuit te vissen.” Wel heeft ze gemerkt dat ze te veel had van de categorie ‘wilde tijgerprint’ en aanzienlijk te weinig van de categorie ‘handige basics’. “Ik heb veel te weinig T-shirts in één kleur die overal bij staan. Maar ik vond basics nooit

leuk om te kopen. Die zouden moeten worden gesubsidieerd!” En natuurlijk, ze mist het soms wel, gewoon, het gevoel van nieuwe kleren. “Ik zag het ook als een hobby; het bij elkaar zoeken van mooie outfits. Maar wel een hobby die veel geld kost.” In november hield ze het amper nog vol. Ze schreef op haar blog: ‘IK WIL NIEUWE KLEREN!!! Laarzen, trui, broek, shirtje(s). Ik wil het, ik wil het, ik wil het. Ik heb niets specifiek in gedachten, ik heb gewoon zin om me nieuw te voelen. De geur van nieuw textiel. De vouw in de mouw. De stof nog ongewassen. Vandaag ben ik de inhoud van mijn kast zat.’

Een jaar (of langer!) geen kleren kopen: 6 tips van Joke

- Vertel je vrienden en familieleden over je voornemen: sociale druk helpt! Of, beter nog, begin een blog over je niet-koop-jaar, of bericht erover op Facebook.
- Kijk kritisch naar je kledingkast; je kleren worden leuker als je alleen de beste overhoudt. Die driehonderd extra shirts en hemdjes voor ‘sporten’ of ‘klussen’ kunnen weg.
- Zet dingen die je acuut wil hebben, op je HEBBEN!-lijst. Veel ervan vind je na een jaar (of een week) niet meer zo fantastisch. En dat is leerzaam.
- Ga niet mee winkelen met anderen. Dat is pure zelfkwalling.
- Gooi een broek in een bleekbad, verf een blouse, brei een sjaal. Zelf dingen (ver)maken is leuk. En je krijgt er nieuwe kleren bij.
- Stel vast welke andere koopzwaktes je hebt. Het is niet de bedoeling dat je bij gebrek aan kledingkoopimpulsen ineens een heel jaar snuisterijen voor je huis gaat kopen.

WINKELLEN? ALTIJD NÉÉ

De interesse in kleding is niet verdwenen. “Ik zal nooit een type worden van ‘Geef mij maar een spijkerbroek en een fleecetrui en ik vind het prima’. Maar ik vind wel dat het anders moet in de wereld. En ik vind geen kleren kopen makkelijker dan ik dacht.” Joke geeft toe: nu het stopjaar nog loopt, is het eenvoudig. “Nu is het duidelijk. Mag ik winkelen? Nee. Het is áltijd nee. Maar als ik het na dit jaar weer mag van mezelf, weet ik niet of ik ineens bewuster zal kopen en minder zal willen. Misschien ga ik wel heel veel kopen.” Ze weet zeker dat ze zich meer op de basics gaat richten die ze nu zo node mist. En ze gaat proberen om kleren te kopen die zo mooi en klassiek zijn dat ze wel vijf jaar mee kunnen, of langer. “Ik wil ook een eenheid van mijn kledingkast maken, niet allemaal losse dingetjes kopen. Dat alles bij elkaar past.” En er komt een vast jaarlijks kledingbudget. Waar ze zich aan gaat houden. “Ik wil mezelf wel weer regels opleggen, want dat werkt.” Vestjes en truien - haar grote zwaktes - gaat ze niet meer bij de vleet kopen. Maar ja... Het is ook wel fijn, geeft ze toe, dat ze straks meer mag winkelen. Ze denkt nu al na over een leren tas die al een tijdje naar haar lonkt.

Wil je Joke ook nog volgen ná 1 februari? Ze vervolgt haar blog met een nieuwe uitdaging op kledinggebied: met een beperkt jaarbudget en een restrictie aan het aantal items dat ze mag aanschaffen wil ze een duurzame garderobe opzetten. Eind 2013 verschijnt haar boek *Liever geen jurk*.

